

București, 18 Septembrie 2017

Scrisoare deschisă în atenția Comisiei pentru Sănătate și Familie a Camerei Deputaților-Parlamentul României

Pentru sănătatea românilor și a generațiilor viitoare, stopați obsesia cu iz comercial a unor parlamentari români legată de forma curentă a legii de interzicere a fumatului în spațiile publice închise (legea 15/2016)

Cele peste 350 de organizații non-guvernamentale membre ale Inițiativei 2035-Prima Generație Fără Tutun a României (medicale, academice, de protejare a drepturilor copiilor și tinerilor) solicităm parlamentarilor români, la începutul unei noi sesiuni parlamentare, continuarea demersurilor având obiectivul ambițios, dar realizabil, al primei generații de copii ai României eliberați de dependența de tutun. Ne-au bucurat semnalele pozitive în susținerea demersului nostru primite chiar de la începutul mandatului de la noul Ministru al Sănătății, domnul Florian Bodog și de la lideri politici. Credința noastră continuă să fie aceea că demersurile de sănătate publică trebuie să fie preocupări comune întregii clase politice și că societatea civilă poate contribui în parteneriate eficiente la îndeplinirea acestor obiective, spre beneficiul întregii comunități.

Considerăm important, în acest context, să vă oferim o scurtă recapitulare a demersurilor societății civile din decursul anilor 2015 și 2016 și a rezultatelor acestora.

România a fost, la începutul anului 2015, când societatea civilă, medicală și academică a demarat primele eforturi de modificare a legii existente încă din 2002, deținătoarea unor recorduri negative în ceea ce privește protejarea față de fumul de tutun în spațiile publice astfel încât putem spune că devenise un adevărat "paradis" al consumului de tutun. Indiferent că era vorba de locul de muncă ori de spații publice închise în care își petreceau timpul liber, românii și grecii erau cetățenii europeni cu cea mai mare expunere la substanțele toxice din fumul de țigări. Din păcate, acest lucru nu se asocia cu beneficii, ci cu boli ale adulților și copiilor români. **Principalele cauze de deces din România sunt reprezentate de boli cauzate sau agravate de fumat: bolile cardiovasculare (60% dintre decesele anuale, față de 48% media Comunității Europene), cancerul (la bărbați, cel mai frecvent cancer este cel pulmonar, iar la femei acest tip de cancer este în continuă creștere) și bolile respiratorii cronice (fumatul este responsabil de peste 80% din cazurile de bronhopneumopatie obstructivă cronică – BPOC).** Ne confruntăm, așadar, cu o situație care încălca atât principiul constituțional al ocrotirii sănătății cât și unul din principiile pe care este construită strategia Uniunii Europene: "sănătatea în toate politicile".

După aproape 1 an de eforturi ale societății civile agregate sub forma Coaliției România Respiră, după nenumărate dezbateri și argumentări, Parlamentul României a adoptat, la 15 Decembrie 2015, cu o majoritate covârșitoare, o formă a legii în deplină concordanță cu angajamentele internaționale asumate de România (re-amintim că România a adoptat legea nr. 332/2005 privind ratificarea Convenției Cadru privind Controlul Consumului de Tutun, lege prin care s-a obligat să asigure spații publice fără fum de tutun, alături de alte măsuri comprehensive de reducere a consumului de tutun). Această adoptare a legii, **în ciuda lobby-ului agresiv al companiilor din industria tutunului (documentate chiar cu stenograme și anchete jurnalistice), a fost apreciată de către Comisia Europeană și de către reprezentanțele diplomatice în România ca o măsură benefică pentru sănătatea publică și cu efecte dovedite pozitive în multe țări ale lumii, România fiind premiată pentru aceste eforturi.**

La doar câteva zile după adoptare, legea a fost atacată la Curtea Constituțională a României. **Decizia Curții Constituționale din ianuarie 2016 a articular FĂRĂ ECHIVOC că forma legii nr. 15/2016 vine în deplină concordanță cu principiul suveran al ocrotirii sănătății și că orice încercare de argumentare a dreptului la fumat sau a creerii unor condiții special pentru fumat nu intră în discuție**- atașăm aici și textul integral al Deciziei, din care extragem câteva paragrafe relevante:

27. Critica formulată în raport cu principiul constituțional al egalității în drepturi pornește de la o premisă falsă, respectiv aceea a existenței unor drepturi specifice/distincte ale fumătorilor, a căror exercitare trebuie asigurată în mod egal pentru toate persoanele care fumează. Or, Constituția nu consacră dreptul la fumat și nici drepturi specifice ale fumătorilor, astfel că nu se poate susține existența unei discriminări privind fumătorii sau între fumători prin reglementarea unor spații în care este interzis/permis fumatul. În plus, excepțiile stabilite de legiuitor au o justificare obiectivă, circumscrisă scopului legii. Astfel, nu sunt cuprinse în sfera interdicției prevăzute de lege ipotezele în care persoanele care au această deprindere/comportament ar fi în imposibilitate de a o/a-l exercita (celulele pentru deținuți din penitenciarele de maximă siguranță, respectiv zonele de tranzit din aeroporturi). În aceste situații, interdicția de a fuma în celulă, respectiv aceea de a amenaja spații pentru fumat, după caz, ar fi avut ca efect, practic, interzicerea în sine a fumatului, câtă vreme nu există nicio posibilitate pentru fumătorii respectivi de a ieși din spațiile menționate un interval de timp considerabil. Cum scopul legii nu a fost interzicerea fumatului, ci stabilirea unui cadru legal pentru ca acest comportament să nu aducă atingere drepturilor fundamentale ale persoanelor, deopotrivă fumători și nefumători, stabilirea excepțiilor menționate poate fi calificată ca fiind o modalitate de conciliere/corelare a drepturilor incidente.

28. Din această perspectivă, reglementarea restrictivă a spațiilor în care fumatul este permis reprezintă o opțiune a legiuitorului, care dă expresie dispozițiilor constituționale ce garantează dreptul la viață și dreptul la integritate fizică și psihică al persoanei [art. 22 alin. (1)], dreptul la ocrotirea sănătății, instituind totodată obligația statului de a lua măsuri pentru asigurarea igienei și a sănătății publice [art. 34 alin. (1) și (2)], dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic, respectiv obligația statului de a asigura cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept [art. 35 alin. (1) și (2)], precum și dreptul copiilor și tinerilor la un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor [art. 49 alin. (1)]. Aceste dispoziții constituționale impun statului o serie de obligații pozitive, ce presupun măsuri legislative adecvate pentru realizarea lor, în privința cărora legiuitorul are o largă marjă de apreciere, pentru protecția drepturilor constituționale ale cetățenilor, indiferent dacă aceștia sunt fumători sau nefumători.

29. Nu se aduce astfel atingere prevederilor art. 26 alin. (2) din Constituție referitoare la dreptul persoanei de a dispune de ea însăși, întrucât nicio dispoziție a legii criticate nu interzice fumatul, acest comportament ținând de libera opțiune a fiecărei persoane. Scopul principal al reglementării este de a combate efectele consumului de tutun, indiferent dacă este vorba de fumători sau nefumători, sens în care este și expunerea de motive a legii, în care se reține că "astăzi, în România, 89 de oameni mor în fiecare zi din cauza fumatului, echivalentul a patru oameni pe oră! La fiecare 15 minute, un român moare din cauza fumatului! 50% din fumătorii de acum vor muri de boli legate de fumat dacă nu renunță. La un nefumător, fumatul pasiv crește riscul bolilor cardiace cu 25% și al cancerului pulmonar cu 20-30%". Având în vedere aceste efecte, reacția legislativă în sensul reglementării măsurilor de prevenire și combatere a lor este una energică, de natură să determine atingerea obiectivelor menționate.

30. Curtea reține totodată că dreptul persoanei de a dispune de ea însăși nu are caracter absolut, acesta fiind condiționat chiar de textul constituțional care îl reglementează: "persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică și bunele moravuri". Ca urmare, exercitarea unei opțiuni personale, în speță aceea de a fuma, trebuie să țină seamă de drepturile celor care nu au această opțiune. Atât fumătorii, cât și nefumătorii pot frecventa spațiile vizate de legiuitor prin interdicția reglementată.

Or, având în vedere consecințele fumatului asupra vieții și sănătății, fumătorii sunt cei care trebuie să își adapteze comportamentul, astfel încât să nu încalce drepturile fundamentale ale celor care nu au această opțiune.

31. De asemenea, potrivit art. 45 din Constituție, "accesul liber al persoanei la o activitate economică, libera inițiativă și exercitarea acestora în condițiile legii sunt garantate". Ca urmare, dreptul la libertate economică trebuie înțeles în corelație și cu respectarea altor drepturi și libertăți fundamentale, precum dreptul la viață, dreptul la sănătate și la un mediu sănătos, iar normele criticate sunt menite să asigure realizarea deopotrivă și a acestor drepturi. Interzicerea fumatului în spațiile publice închise nu constituie, în sine, o limitare a libertății economice, ci reprezintă o condiție de exercitare a activităților economice în sensul textului constituțional de referință.

32. Nu poate fi reținută nici pretinsa încălcare a dreptului de asociere, întrucât nu este prevăzută nicio interdicție pentru nicio persoană, după criteriul opțiunii de a fuma, de a se asocia, în condițiile art. 40 alin. (1) din Constituție, "în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere". De altfel, dreptul constituțional invocat nu are incidență în cauză; obiceiul de a fuma sau dorința de a degusta produse din tutun (sens în care sesizarea face vorbire de inițiativa constituirii unor "spații pentru degustarea produselor din tutun") nu este de natură să determine calificarea persoanelor care fumează ca alcătuind o asociație.

<http://lege5.ro/en/Gratuit/geydcobzhaya/decizia-nr-29-2016-asupra-respingerii-obiectiei-de-neconstitutionalitate-a-dispozitiilor-legii-pentru-modificarea-si-completarea-legii-nr-349-2002-pentru-prevenirea-si-combaterea-efectelor-consumului->

Ca un semn clar de determinare în lupta cu cauza nr. 1 de boală prevenibilă în România (consumul de tutun), care **ucide anual peste 42.000 de români**, societatea civilă s-a angajat, în luna Septembrie 2016, într-un nou demers ambițios, dar realizabil- acela ca, în parteneriat cu toți factorii decizionali, să adoptăm toate acele politici și măsuri care să permită ca generația care se va naște în anul 2017 să fie nefumătoare la vârsta maturității, în anul 2035. Un obiectiv asumat deja de multe țări europene, dar un obiectiv posibil dar prin parteneriat asumat și responsabil. Peste 300 de organizații non-guvernamentale au aderat deja la această inițiativă, printre ele aflându-se organizații medicale, academice, de protejare a drepturilor copiilor, de tineret și protejarea mediului.

La aproape 2 ani de la adoptarea legii și la peste 1 an de la intrarea ei în vigoare, asistăm la o nouă încercare de a ciunti această lege, cu aceleași propuneri legislative ale acelorași contestatari istorici ai acestei legi, cu argumente nebazate pe vreo realitate concretă. În schimb, realitatea arată în felul următor:

- **Datele Institutului Național de Statistică, analizate comparativ și sezonier înainte și după intrarea în vigoare a legii arată creșteri constante și similare anilor trecuți ale industriei ospitaliere- date agregate la 6 și 12 luni de la intrarea în vigoare a legii**
- **Datele legate de spitalizări arată o scădere a numărului de internări pentru astm bronșic și infarct, conform datelor furnizate de către Ministerul Sănătății**
- **Datele din studiul Omnibus din lunile octombrie-noiembrie 2016 și martie-aprilie 2017 arată nivel de susținere de peste 80%(!!!) pentru lege, cu nivel de susținere de 91% în rândul nefumătorilor, dar chiar și 63% în rândul fumătorilor**

În fața acestor date concrete, dorim să tragem **un nou semnal de alarmă** față de ceea ce considerăm a fi un nou **atac la sănătatea publică prin încercarea de redefinire a spațiului public închis contrar recomandărilor Organizației Mondiale a Sănătății și încercarea de creare a unor așa-zise condiții pentru fumat** care vine în directă contradicție cu decizia Curții Constituționale a României și cu drepturile fundamentale la sănătate ale tuturor cetățenilor ei. Nici unul din argumentele invocate de inițiatorii acestei noi încercări de relaxare a legii nu

este bazat pe recomandări, practici sau obligații internaționale și naționale ale României, fiind bazate exclusiv pe interese de natură personală sau comercială ale industriei tutunului sau comercianților de tutun din România. O astfel de încercare aduce atingere dreptului constituțional la sănătate și ne re-exprimăm determinarea de a apăra cu orice preț una dintre cele mai importante realizări ale României din punct de vedere al protejării sănătății publice.

Ne exprimăm speranța ca Dvs, noii factori decizionali ai Parlamentului României, veți ține cont de argumente reale și nu de interese comerciale și că veți pune sănătatea generațiilor curente și viitoare deasupra oricărei alegeri personale sau interes de orice natură. Sănătatea și protejarea ei nu poate fi subiect de ecuație economică sau de negociere de nici un fel.

Vă solicităm să respingeți ferm și fără echivoc astfel de încercări repetate de subminare a celei mai bune legi cu impact direct asupra sănătății publice adoptată în ultimii ani în România. Vă solicităm să vă delimitați ferm de influențe comerciale cu impact letal asupra sănătății generațiilor viitoare și să contribuiți direct la respectarea angajamentelor legale și internaționale ale României în acest domeniu.

Societatea civilă, medicală și academică din România își dorește să continue parteneriatul eficient cu parlamentarii României- așa cum inițiativa de adoptare a legii a fost considerată un model de bună practică de colaborare, ne dorim ca toate măsurile de control a consumului de tutun și de atingere a obiectivului primei generații de tineri eliberați de acest viciu cu efecte devastatoare să beneficieze de aceeași abordare constructivă și bazată pe argumente și dovezi științifice reale.

Semnatarii Scrisorii Deschise a Inițiativei 2035-Prima Generație Fără Tutun a României

Dr. Gabriel Tatu-Chițoiu
Președinte Societatea Română de Cardiologie

Prof. Dr. Florin Mihălțan
Fost Președinte al Societății Române de Pneumologie

Prof. Dr. Ruxandra Ulmeanu
Președinte Societatea Română de Pneumologie

Prof. Dr. Gheorghe Borcean
Președinte Colegiul Medicilor din România

Prof. Dr. Ioan Mircea Coman
Președinte Fundația Română a Inimii

Prof. Dr. Dan Gaiță
Președinte Forumul Național de Prevenție

Dr. Rodica Tănăsescu
Președinte Societatea Națională de Medicină a Familiei

Prof. Dr. Miron Bogdan
Președinte Fundația Pneuma

Academician Victor Voicu

Președinte al Secției de Științe Medicale a Academiei Române

Prof. Dr. Mircea Cintează
UMF Carol Davila București

Dr. Magdalena Ciobanu
Expert al Ministerului Sănătății și Comisiei Europene pentru Controlul Tutunului

Dr. Raed Arafat
Societatea de Medicină de Urgență și Catastrofă din România

Cezar Irimia
Președinte Federația Asociațiilor Bolnavilor de Cancer/Aliața Pacienților Cronici din România

Vasile Barbu
Președinte Asociația Națională pentru Protecția Pacienților din România

Vlad Mixich
Observatorul Român de Sănătate

Mihaela Pop
Director Executiv Federația Patronatelor Farmaceutice din România

Bianca Băluță
Federația Asociațiilor Studenților Farmaciști din România

Teodor Blidaru și Horea Chirilă
Federația Asociațiilor Studenților în Medicină din România

Alin Grigore
Președinte Uniunea Studenților din România

Marius Deaconu
Președinte Aliața Națională a Organizațiilor Studentești din România

Mihai Dragoș
Președinte Consiliul Tineretului din România

Ioana Băltărețu
Președinte Consiliul Național al Elevilor

Andrei Coșuleanu
Membru Board Let's Do it, Romania!

Ciprian Văcaru
Președinte Organizația de Tineret a Blocului Național Sindical

Iulian Dascălu
Președinte Convenția Națională a Fundațiilor pentru Tineret

Mihai Vlcea
Președinte Fundația Județeană pentru Tineret Timiș

Mircea Matei
Președinte Fundația Județeană pentru Tineret Dâmbovița

Ana Măiță
Președinte Asociația SAMAS-Sănătate pentru Mamă și Copil

Anca Ștefan
Președinte Asociația React

Mădălina Argăseală
Director Executiv Asociația Română pentru Promovarea Sănătății

Diana Vasiliu
Terapeut anti-fumat

Ramona Brad
Director Proiect Inițiativa 2035 Fără Tutun

Cornel Radu-Loghin
Secretar General European Network for Smoking and Tobacco Prevention

Alături de alte peste 300 de organizații a căror listă completă poate fi regăsită la adresa-
<http://2035faratutun.ro/organizatii-si-persoane-semnatore-ale-cartei/>